

اولویتهای پژوهشی پژوهشگاه بیمه در سال ۱۳۹۰

اسناد بالا دستی:

۱. سیاستهای کلی مصوب مقام معظم رهبری (مدظله العالی)
۲. اولویتهای ذکر شده در ابلاغیه شماره ۴۳۵۲۳/۲۶۰۹۵۳ تاریخ ۱۳۸۸/۱۲/۲۶ وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری - معاونت علمی و فن آوری ریاست جمهوری
۳. سند چشم انداز
۴. فرمان ۱۰ ماده ای ریاست محترم جمهور
۵. برنامه پنجم توسعه
۶. برنامه تحول صنعت بیمه
۷. جدیدترین تحقیقات انجام شده در حوزه بیمه‌های اموال و مسئولیت، اشخاص و زمینه های عمومی
۸. اولویتهای مورد نظر گروه های پژوهشی پژوهشگاه بیمه
۹. نکات ذکر شده در نامه شماره ۹۰/۳۳۱۳ ریاست محترم بیمه مرکزی به وزیر محترم امور اقتصاد و دارایی

پژوهشگاه بیمه
(وابسته به بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران)

I اولیتهای پژوهشی گروه پژوهشی بیمه‌های اموال و مسئولیت

الف - حوزه گردشگری

۱- جایگاه بیمه‌های اموال و مسئولیت در توسعه گردشگری.

پوشش‌های بیمه‌ای یکی از ابزارهایی است که می‌تواند به سیاست‌گذاران صنعت گردشگری و همچنین فعالان این صنعت به عنوان ابزار انگیزشی برای جذب انواع مختلف توریست‌ها کمک نماید. برخی کشورها برای ورود و اخذ ویزای آن کشور برخی از انواع پوشش‌های بیمه‌ای را اجباری نموده‌اند. از آنجائیکه توسعه صنعت گردشگری همواره مدنظر دولتمردان و سیاستگذاران کشور است. لذا، هدف از انجام این تحقیق آن است که خدمات بیمه مرتبط با گردشگری شناسایی و امکان‌سنجی شده و بیمه‌نامه‌های متناسب با آن طراحی شود. با در نظر گرفتن بند ۲ و ۱۱ سیاست‌های کلی تشویق سرمایه‌گذاری از سیاستهای کلی مصوب مقام رهبری (مدظله العالی) و همچنین با توجه به مواد ۲۸ و ۱۶۶ (بند الف) قانون برنامه پنجم توسعه این موضوع مورد تاکید می‌باشد.

۱- جایگاه بیمه و خدمات آن در صنعت گردشگری

۲- تعیین جایگاه ریسک در خدمات گردشگری

۳- تعیین ریسک‌های بیمه‌پذیر خدمات شهر فرودگاهی در حوزه بیمه‌های اموال و مسئولیت و نحوه مدیریت آنها

۴- امکان‌سنجی ارائه خدمات بیمه‌ای اموال و مسئولیت در شهرهای فرودگاهی به ویژه در زمینه بیمه‌های اموال و

مسئولیت گردشگری

۵- تعیین و بررسی شاخص‌های سنجش ریسک (حوزه بیمه‌های اموال و مسئولیت) خدمات گردشگری

۶- تعیین و بکارگیری شاخص‌های سنجش ریسک (حوزه بیمه‌های اموال و مسئولیت) خدمات گردشگری

۷- تعیین نحوه کاربرد بیمه‌های اموال و مسئولیت در توسعه خدمات گردشگری

۸- مشخص ساختن مزایا و محدودیتهای خدمات گردشگری و تاثیر آن بر سطح پوشش بیمه‌های حوزه

گردشگری

۹- ویژگی‌ها و عوامل موثر بر ریسک‌های توسعه گردشگری

۱۰- ویژگی‌ها و عوامل موثر بر ریسک‌های انواع مختلف گردشگری

۱۱- بررسی نوع نگرش فعالان صنعت بیمه به صنعت گردشگری و انواع مختلف خدمات گردشگری

۱۲- بررسی ویژگی محصولات بیمه‌ای خدمات گردشگری در ایران و جهان بمنظور توسعه محصولات جدید

بیمه‌ای در زمینه خدمات گردشگری و توسعه آن

ب- حوزه فن آوری اطلاعات

۲- یکپارچه سازی داده‌ها، اطلاعات و خدمات موجود در زمینه بیمه‌های اموال و مسئولیت.

استفاده از فن آوری اطلاعات و تکنولوژی‌های نوین در صنایع مختلف روند بسیار تندی گرفته و صنعت بیمه نیز همانند سایر صنایع لاجرم از استفاده این فن آوری‌ها می‌باشد. ایجاد انواع پایگاه داده- که در صنعت بیمه از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است- و همچنین ظرفیت استفاده از این فن آوری‌ها در یکپارچه سازی خدمات بیمه‌ای از جمله مزیت‌های فراوان این فن آوری‌ها، بخصوص در زمینه کاهش هزینه‌ها می‌باشد. تنوع پایگاه‌های داده سازمانها را با معضلات زیادی مواجه می‌سازد. از اینرو با یکپارچه سازی اطلاعات سازمانی، علاوه بر دستیابی سریعتر و مفیدتر به اطلاعات، نگهداری و پردازش داده‌ها را نیز سریعتر و بهینه‌تر می‌سازد. هدف از این تحقیق آن است که علاوه بر طراحی محصولات جامع و یکپارچه بیمه‌های اموال و مسئولیت که بتوانند نیازهای مشتری و بیمه‌گذاران این حوزه را رفع نمایند، بتوان به منظور یکپارچه سازی اطلاعات بیمه‌گذاران و بیمه‌گران به شناسایی و طراحی زیر ساخت‌های فن آوری اطلاعاتی در صنعت بیمه پرداخت. بنابراین، با در نظر گرفتن بندهای ۱ و ۴ سیاستهای کلی امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات و ارتباطات از سیاستهای کلی مصوب مقام معظم رهبری (مدظله العالی) و همچنین با توجه به بند ۵ اولین راهبرد برنامه تحول صنعت بیمه، و نیز بندهای ابلاغیه شماره ۴۳۵۲۳/۲۶۰۹۵۳ وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری- معاونت علمی و فن آوری ریاست جمهوری انجام این موضوع و موارد ذیل ضرورت یافته است:

- ۱- تعاریف یکپارچه سازی اطلاعات و یکپارچه سازی خدمات در صنعت بیمه
- ۲- تعیین سطوح یکپارچه سازی و مبتنی بر فن آوری اطلاعات ساختن داده‌های خدمات بیمه‌های اموال و مسئولیت
- ۳- تعیین جایگاه مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی در یکپارچه سازی اطلاعات بیمه‌گران و بیمه‌گذاران
- ۴- شناسایی شاخص‌های یکپارچه سازی و ایجاد پایگاه‌های داده و انبارهای داده
- ۵- ریسک‌های یکپارچه سازی اطلاعات در شرکتهای بیمه
- ۶- تعیین ارزش افزوده ناشی از بکارگیری داده‌های یکپارچه در ارائه خدمات یکپارچه بیمه‌های اموال و مسئولیت
- ۷- شناسایی مزایا و محدودیتهای یکپارچه سازی داده‌ها و خدمات بیمه‌ای
- ۸- شناسایی عوامل موثر بر یکپارچه سازی اطلاعات و خدمات
- ۹- تعیین ویژگی‌های سیستم‌های اطلاعاتی و زیرساختهای مورد نیاز جهت یکپارچه سازی اطلاعات و خدمات بیمه‌های اموال و مسئولیت
- ۱۰- بررسی نوع نگرش مدیران صنعت بیمه به مبتنی بر فن آوری اطلاعات ساختن اطلاعات بیمه‌ای، یکپارچه سازی پایگاه‌های داده بیمه‌ای، و نحوه ارائه خدمات بیمه‌ای به ویژه بیمه‌های اموال و مسئولیت
- ۱۱- تشخیص و تبیین ریسک‌های بیمه پذیر پایگاه‌های داده و یکپارچه سازی اطلاعات در صنعت بیمه
- ۱۲- تشخیص و تبیین ریسک‌های بیمه پذیر خدمات یکپارچه بیمه‌های اموال و مسئولیت
- ۱۳- انجام بهینه‌کاوی (benchmarking) بمنظور الگوبرداری از محصولات موجود در زمینه یکپارچه سازی اطلاعات و خدمات بیمه‌ای در ایران و جهان و پیشنهاد ارائه محصولات بیمه‌ای اموال و مسئولیت.

۳- امکان سنجی ارائه بیمه‌نامه بازی‌ها و نرم‌افزارهای رایانه‌ای و تلفن همراه

با افزایش روزافزون استفاده از انواع نرم‌افزارهای رایانه‌ای در سطح جامعه و سازمانها و نیز علاقه‌مندی اکثر افراد جامعه به بازیهای رایانه‌ای بیانگر روند رو به رشد بازار بازی‌ها و نرم‌افزارهای رایانه‌ای می‌باشد. این موضوع از دو جنبه ریسکهای را برای تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان چنین محصولاتی در بر دارد. از بعد تولیدکنندگان، با ریسکهای عمده تجاری ناشی از تاخیر در ورود به بازار، کپی شدن محصول، هک شدن محصول، عدم رعایت حقوق مولف، آسیب هنگام تولید، عرضه، و مصرف محصول مواجه می‌باشند. مصرف‌کنندگان نیز با ریسکهای ناشی از آسیب دیدن رایانه در اثر بکارگیری محصول، از دست دادن داده‌ها، محتوای نامناسب، غیر واقعی بودن محصول و ... مواجه‌اند. از سوی دیگر، با افزایش روزافزون استفاده از تلفن همراه و ارائه خدمات بانکی از طریق آن این مساله مطرح گردیده است که چگونه می‌توان از طریق تلفن همراه و یا نرم‌افزارهای مربوطه دسترسی بیمه‌گذاران به شرکتهای بیمه را سرعت بخشید. از این رو، هدف از این تحقیق آن است که علاوه بر شناسایی ریسکهای تهیه‌کنندگان، عرضه‌کنندگان، و مصرف‌کنندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای بتواند امکان ارائه بیمه‌نامه‌ای در این زمینه را بررسی نموده و به بررسی امکان ارائه بیمه‌نامه از طریق تلفن همراه و نرم‌افزارهای خاص بیمه‌ای پردازد تا شاید بتوان تا حدودی به نیازها و خواسته‌های مشتریان و بیمه‌گذاران این حوزه پاسخ داد. محورهای این تحقیق عبارتند از:

- ۱- شناسایی ریسک‌های موجود در بازار نرم‌افزارهای رایانه‌ای و تلفن همراه
- ۲- تبیین و تعیین ریسک‌های بیمه‌پذیر نرم‌افزارهای رایانه‌ای و تلفن همراه
- ۳- تعیین ارزش افزوده ناشی از بکارگیری و رعایت حقوق مولف در بازار نرم‌افزارهای رایانه‌ای و تلفن همراه
- ۴- شناسایی شاخص‌های سنجش ریسک‌های بیمه‌پذیر نرم‌افزارهای رایانه‌ای و تلفن همراه
- ۵- تعیین ویژگی‌های مورد نیاز محصول (خدمت) بیمه‌ای مورد نیاز بازار نرم‌افزارهای رایانه‌ای و تلفن همراه
- ۶- بررسی نوع نگرش مدیران صنعت بیمه به بازار نرم‌افزارهای رایانه‌ای و تلفن همراه و ریسکهای آن
- ۷- امکان سنجی ارائه بیمه‌نامه در زمینه بازی‌ها و نرم‌افزارهای رایانه‌ای و تلفن همراه
- ۸- امکان سنجی نحوه و شیوه ارائه بیمه‌نامه از طریق تلفن همراه
- ۹- امکان سنجی نحوه و شیوه ارائه بیمه‌نامه از طریق نرم‌افزارهای مربوطه
- ۱۰- بررسی نوع نگرش مدیران صنعت بیمه به بازار **Mobile commerce (insurance)**

(وابسته به بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران)

ج- حوزه حمل و نقل

۴- بررسی جایگاه صنعت بیمه در امور و فعالیتهای دریایی

حمل و نقل دریایی رایج‌ترین شیوه حمل و نقل در دنیاست. در واقع سهم حمل و نقل دریایی در تجارت بین‌المللی محصولات تقریباً ۹۰ درصد است. از سوی دیگر، پرمخاطره‌ترین شیوه حمل و نقل نیز حمل و نقل دریایی می‌باشد و همواره ریسک ارسال کالا از یک نقطه به نقطه دیگر بسیار زیاد است. از این رو، بیمه‌نامه‌های متنوعی برای پوشش ریسکهای موجود ایجاد گردیده است و برخی از مواردی را که شرکتهای بیمه پوشش نداده اند باشگاه‌های پی اند آی (P&I) پوشش داده اند. موضوع حمل و نقل دریایی در کنار مسایل زیست محیطی مربوط به دریاها جایگاه خاصی یافته است. از این رو، در این پژوهش دو هدف مجزا مدنظر می‌باشد. اولی به موضوع بیمه‌ها و ریسکهای حمل و نقل دریایی می‌پردازد و دومی به مسایل زیست محیطی و امکان سنجی ارائه بیمه‌نامه‌ای در زمینه مسئولیتهای زیست محیطی (به ویژه در حوزه دریاها) و تاسیس صندوق‌های جبرانی در این زمینه می‌پردازد.

بیمه (حمل و نقل دریایی):

- ۱- بررسی وضعیت بیمه‌های حمل و نقل دریایی و جایگاه آن در کشور
- ۲- تعیین سطوح ریسک حمل و نقل دریایی و بررسی موارد جدید پوشش بیمه‌ای آنها در سطح جهان
- ۳- بررسی نحوه مدیریت ریسک آب و هوایی و خطاهای انسانی
- ۴- شناسایی شاخص‌های سنجش ریسک ناشی از هزینه‌های معطلی
- ۵- بررسی سطوح ریسک‌های ناشی از تروریسم و دزدی دریایی
- ۶- بررسی نگرش مدیران صنعت کشتیرانی و حمل و نقل دریایی به موضوع بیمه‌های حمل و نقل دریایی
- ۷- بررسی نگرش مدیران صنعت بیمه به ریسک‌های بیمه‌پذیر صنعت کشتیرانی و حمل و نقل دریایی
- ۸- تعیین سطح مورد پذیرش برای پوشش ریسکهای بزرگ دریایی
- ۹- بررسی ویژگی محصولات بیمه‌ای موجود در زمینه ریسکهای حمل و نقل دریایی در ایران و جهان
- ۱۰- بررسی جایگاه باشگاه‌های پی اند آی (P&I) در حمل و نقل دریایی کشور
- ۱۱- امکان سنجی نحوه پوشش مشترک ریسکهای بزرگ دریایی
- ۱۲- بررسی ریسک‌های مسافرت‌های دریایی و امکان سنجی ارائه پوشش بیمه‌ای مناسب برای مسافران در سفرهای دریایی
- ۱۳- بررسی ریسک‌های ناشی از وضعیت و موقعیت بنادر و اثرات آنها بر عملیات تخلیه و تحویل مسافران و کالاها
- ۱۴- بررسی وضعیت ناشی از ریسک‌های خطر جنگ، عملیات تروریستی و موارد مشابه در بیمه‌های دریایی (مسافرت و حمل و نقل دریایی)
- ۱۵- بررسی راههای مقابله با کلاهبرداری‌های دریایی

بیمه مسئولیت زیست محیطی:

- ۱۶- تعریف بیمه‌های مسئولیت زیست محیطی با تاکید بر محیط زیست دریایی
- ۱۷- تعیین جایگاه و قلمرو ریسک در بیمه‌های مسئولیت زیست محیطی
- ۱۸- تعیین ریسک های بیمه پذیر عوامل زیست محیطی و زیست دریایی (ساحل و دریا)
- ۱۹- نحوه مدیریت ریسک عوامل و آلودگی‌های زیست محیطی در دریاها و حاشیه آنها
- ۲۰- تعیین و بکارگیری شاخص های سنجش ریسک عوامل و آلودگی‌های زیست محیطی
- ۲۱- امکان سنجی نحوه ارائه و سطح پوشش بیمه‌های مسئولیت زیست محیطی و زیست دریایی
- ۲۲- مشخص ساختن مزایا و محدودیتهای بیمه‌های مسئولیت زیست دریایی و تاثیر احتمالی آن بر سطح پوشش آلودگی‌های اتفاقی دریایی
- ۲۳- بررسی و تعیین عوامل موثر بر صندوق‌های جبران خسارات آلودگی‌های زیست محیطی
- ۲۴- بررسی جایگاه صندوق‌های زیست محیطی در حمایت از محیط زیست دریایی و تقویت جایگاه اکوتوریسم
- ۲۵- تدوین برنامه و ساختار مناسب برای صندوق تامین خسارات آلودگی‌های محیط زیست دریایی بمنظور حمایت از آرزیان دریایی و ساحل‌نشینان
- ۲۶- بررسی جایگاه صنعت اکوتوریسم در صنعت بیمه از دیدگاه مدیران عالی شرکتهای بیمه
- ۲۷- بررسی و مقایسه نحوه پوشش ریسک های بیمه پذیر زیست محیطی در ایران و جهان
 ۱. ارائه مدل‌های عملیاتی قیمت‌گذاری بیمه‌نامه‌های بیمه‌های خسارت زیست دریایی
 ۲. امکان سنجی اقتصادی ارائه بیمه‌نامه‌های بیمه‌های مسئولیت زیست محیطی
 ۳. بررسی حقوقی و فقهی بیمه‌های مسئولیت زیست محیطی و امکان سنجی فقهی و حقوقی ارائه بیمه‌های مسئولیت زیست دریایی
 ۴. بررسی جایگاه بیمه‌های اتکایی در بیمه‌های خسارت زیست محیطی

پرومسلد ره بیمه
(وابسته به بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران)

د- حوزه انرژی

۵- بررسی نحوه افزایش نفوذ صنعت بیمه در صنعت انرژی کشور: نفت، گاز، برق و ...

صنایع بالادستی و پایین دستی نفت و گروه انرژی از مهمترین صنایع کشور است و باتوجه به ارزآوری این صنعت از صناعی است که از اهمیت سیاسی اجتماعی بالایی نیز برخوردار است. همانند سایر صنایع موجود در حوزه انرژی، این صنعت نیز دارای ریسکها و خطراتی است که گستره نسبتاً وسیعی را شامل می‌شود. بسیاری از ریسکهای حوزه انرژی را می‌توان در ذیل ریسکهای بیمه‌پذیر طبقه بندی کرد. هم اکنون در صنعت نفت و انرژی کشور، بیمه‌نامه‌های محدودی وجود دارد که جوابگوی نیازهای اصلی این صنعت نیست. پیشتر، با توجه به ارتباطات بیمه‌ای برخی از انواع پوشش‌های مرتبط از طریق شرکت‌های خارجی قابل تهیه بود. در جریان تحریم‌های اخیر این امکان نیز وجود ندارد. لذا این ضرورت به شدت وجود دارد که صنعت بیمه در صنایع نفت و انرژی توسعه یابد. بنابراین، با در نظر گرفتن بند ۷ سیاستهای عملیاتی سومین راهبرد برنامه تحول صنعت بیمه بندت ابلاغیه شماره ۴۳۵۲۳/۲۶۰۹۵۳ وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری- معاونت علمی و فن‌آوری ریاست جمهوری و نیز تاکید اولویتهای گروه این موضوع مورد توجه قرار گرفته و انتظار می‌رود این تحقیق بتواند ضمن بررسی موضوع یاد شده بیمه‌نامه‌های متناسبی پیشنهاد نماید که جوابگوی نیازهای این صنعت باشد.

- ۱- صنعت انرژی و جایگاه آن در کشور چگونه است.
- ۲- سطوح ریسک صنعت انرژی کشور چقدر است و چگونه تعیین می‌گردد.
- ۳- نحوه مدیریت ریسک در صنعت انرژی کشور چگونه است و چه مقدار از آن را می‌توان پوشش بیمه‌ای داد.
- ۴- شاخص‌های سنجش ریسک در صنعت انرژی کشور چه مواردی هستند.
- ۵- عوامل موثر بر ریسک در صنعت انرژی کشور شناسایی گردند.
- ۶- نگرش مدیران صنعت انرژی کشور به مدیریت ریسک و نحوه پوشش‌های بیمه‌ای موجود چیست
- ۷- نگرش مدیران صنعت بیمه به ریسک‌های بیمه‌پذیر صنعت انرژی کشور چیست.
- ۸- سطح مورد پذیرش برای پوشش ریسکهای بزرگ چقدر است و چگونه تعیین می‌گردد.
- ۹- نحوه تدوین برنامه ریزی پوشش ریسکهای بیمه‌پذیر صنعت انرژی در صنعت بیمه مشخص گردد.
- ۱۰- ویژگی محصولات بیمه‌ای موجود در زمینه ریسکهای صنعت انرژی در ایران و جهان چیست.
- ۱۱- چه محصولات جدیدی در زمینه ریسکهای صنعت انرژی کشور می‌توان ارائه نمود.
- ۱۲- نحوه پوشش مشترک ریسکهای بزرگ به ویژه در زمینه ریسکهای صنعت انرژی به چه نحو می‌باشد و شرکتهای بیمه تا چه اندازه می‌توانند در این امر مشارکت داشته باشند.

ه- حوزه مسایل اقتصادی (کشاورزی و صنعت و معدن)

۶- تدوین و تبیین شیوه‌های مختلف پوشش ریسک‌های انواع خسارات طبیعی به منظور حمایت از صنعت کشاورزی

حوادث طبیعی به دلیل حجم بالای خسارت، از مهمترین نگرانی‌های دولت‌ها می‌باشند. صنعت کشاورزی، یکی از اصلی‌ترین قربانیان حوادث طبیعی است که از وقوع بلایای طبیعی (همانند زلزله، سیل، تگرگ، حمله ملخ و ...) متضرر می‌شود و در نتیجه دچار ورشکستگی شده و از ادامه فعالیت باز می‌ماند. برای پوشش چنین خساراتی راه‌حلهایی همچون صندوق‌های حوادث طبیعی و یا اوراق بهادار وجود دارند. از این رو، این تحقیق با در نظر گرفتن ماده ۱۴۳ قانون برنامه پنجم توسعه و همچنین با توجه به بند ۹ سیاست‌های عملیاتی دومین راهبرد برنامه تحول صنعت بیمه و نیز تحقیقات انجام شده در زمینه ریسک‌های ناشی از حوادث طبیعی و تاکیدات گروه پژوهشی اموال و مسئولیت پژوهشکده بیمه به دنبال آن است که ضمن مقایسه گزینه‌های رقیب در حمایت از صنعت کشاورزی، شیوه‌های مختلف پوشش خسارات طبیعی را تبیین و تشریح نماید و به امکان سنجی ارائه بیمه‌نامه‌های جدید در این زمینه بپردازد.

- ۱- تعریف و تشریح مفاهیم اولیه خسارات طبیعی
- ۲- تعیین سطوح ریسک‌های انواع خسارات طبیعی
- ۳- تعیین و تبیین ریسک‌های بیمه‌پذیر طبیعی
- ۴- برنامه ریزی نحوه پوشش ریسک‌های بیمه‌پذیر طبیعی در صنعت بیمه
- ۵- بررسی نحوه مدیریت ریسک‌های بیمه‌پذیر انواع خسارات طبیعی
- ۶- بررسی راه‌های حمایت بازار مالی از صنعت کشاورزی
- ۷- بررسی نحوه ارتباط بیمه با صنعت کشاورزی با تاکید بر بیمه‌های اموال و مسئولیت
- ۸- بررسی و تعیین عوامل موثر بر پوشش ریسک‌های انواع خسارات طبیعی
- ۹- بررسی جایگاه صندوق‌های تامین خسارات طبیعی در حمایت از صنعت کشاورزی
- ۱۰- بررسی جایگاه اوراق بهادار خسارات طبیعی در حمایت از صنعت کشاورزی
- ۱۱- امکان سنجی ارائه انواع پوشش‌های بیمه‌ای مناسب برای انواع خسارات طبیعی
- ۱۲- بررسی و مقایسه نحوه پوشش ریسک‌های بیمه‌پذیر طبیعی در ایران و جهان بمنظور پیشنهاد ارائه محصولات بیمه‌ای جدید در این زمینه

(وابسته به بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران)

ح- حوزه علوم کاربردی و محصولات جدید

۷- اوراق بهادار بیمه‌ای

انتشار اوراق بهادار (تبدیل به اوراق بهادر کردن) یکی از مطرح ترین راه‌های مدیریت ریسک و تامین مالی است. در حال حاضر، این روش به نحو گسترده‌ای برای مدیریت ریسک در شرکت‌های بیمه و شرکت‌های بیمه اتکایی بکار گرفته می‌شود. اوراق بهادار بیمه‌ای امروزه به صورت گسترده‌ای برای پوشش خطرات ناشی از بلایای طبیعی و بخصوص در مناطق حادثه خیز مورد استفاده قرار می‌گیرد. این ابزار نوعی مساعدت عمومی در رفع خسارت‌های ناشی از بلایای طبیعی نیز به شمار می‌رود. یکی از اصلی‌ترین مزیت‌های این اوراق افزایش ظرفیت بیمه‌گری است که این مزیت از ماهیت این اوراق ناشی می‌شود. در واقع، ریسک به جای اینکه به شرکت‌های بیمه یا بیمه‌ی اتکایی انتقال یابد به بازار سرمایه گسترده‌ی با ظرفیت ریسک بالا انتقال می‌یابد. وارد شدن این نوع از اوراق بهادار در صنعت بیمه و بازار سرمایه کشورمان علاوه بر مزیت فوق، دو استفاده بسیار مهم دیگر نیز دارد. اولاً باعث ارائه ابزار نوینی برای پوشش ریسک‌های بزرگ می‌شود و ثانياً با توجه به تحریم‌های پیش روی صنعت بیمه و بویژه در خصوص بیمه اتکایی، راهکاری برای مقابله و خروج سربلند از این تحریم‌ها فراهم می‌نماید.

از آنجا که ضرورت پوشش ریسک‌های بزرگی که عموماً به فعالیت‌های اقتصادی کلیدی مربوط هستند، و مقابله با تحریم‌ها و ارائه جایگزین‌هایی به جای پوشش‌های اتکایی خارجی بر مسئولین امر پوشیده نیست؛ و با توجه به شرایط سیاسی و اقتصادی دنیا بیش از پیش نیز احساس می‌شود، استفاده از اوراق بهادار بیمه‌ای می‌تواند راهکار بسیار مناسب و در دسترس باشد. بخصوص اینکه تجربه سایر کشورها می‌تواند راهنمای مناسبی برای عملیاتی نمودن این نوع از اوراق در کشور باشد. علاوه بر این اوراق بهادار بیمه‌ای نه تنها می‌توانند باعث رشد و توسعه صنعت بیمه شوند، بلکه می‌توانند در توسعه بازارهای سرمایه در کشور و حضور بیمه در بازار سرمایه نیز مفید باشد. لذا، با در نظر گرفتن ماده ۷۲ قانون برنامه پنجم توسعه، و با توجه به الویت‌های شناسایی شده از سوی گروه پژوهشی بیمه‌های اموال و مسئولیت پژوهشکده بیمه و همچنین حجم فزاینده این اوراق در بازارهای جهانی و تحقیقات بین‌المللی انجام شده در این زمینه، این تحقیق به منظور بررسی جامع فرآیند انتشار اوراق بهادار بیمه‌ای طرح ریزی شده است و هدف نهایی آن ارائه مدل و راهکارهای عملیاتی به منظور اجرای و ارائه این نوع از اوراق بهادارها در فضای بازار سرمایه و صنعت بیمه کشور است. از اینرو این تحقیق علاوه بر ابعاد نظری، جنبه‌های کاربردی و همچنین مطالعات مربوط به نیازسنجی و امکان این اوراق را نیز مورد توجه قرار می‌دهد.

توجه به مبانی نظری انتشار اوراق بهادار و تبدیل به اوراق بهادار کردن در بازارهای سرمایه در کنار توجه و بررسی منطق انتشار اوراق بهادار بیمه‌ای، ارائه مدل‌های نظری مربوطه، ارائه انواع و تقسیمات مختلف اوراق بهادارهای بیمه‌ای و بومی سازی این تقسیم مهم‌ترین ابعاد نظری این تحقیق را تشکیل می‌دهند.

علاوه بر مدل‌های نظری و ارائه پایه‌های نظری مربوط به تبدیل به اوراق بهادار کردن ریسک، ارائه مدل‌های بومی بر پایه نظری فراهم شده یکی دیگر از اهداف این تحقیق است. مدل‌های ارائه شده علاوه بر سازگاری با صنعت بیمه و بازار سرمایه کشور و بومی سازی بر اساس این دو صنعت و بازار، باید امکان ارائه شدن در فضای اقتصادی و سیاسی

بر پایه اهداف و ضرورت‌های مطرح شده در تحقیق می‌توان برخی محورهای اصلی تحقیق مورد نظر را به شرح زیر ارائه نمود:

- ۱- بررسی مبانی نظری تبدیل به اوراق بهادار کردن در بازار سرمایه و انواع آن
- ۲- بررسی مبانی نظری تبدیل به اوراق بهادار کردن بیمه و انواع و تقسیم بندی آن
- ۳- بررسی قیمت‌گذاری و ارزیابی ریسک اوراق بهادار بیمه‌ای
- ۴- بررسی مزایای و معایب اوراق بهادار بیمه‌ای
- ۵- بررسی انگیزه‌های دخیل (خریدار و صادرکننده اوراق) در انتشار اوراق بهادار بیمه‌ای
- ۶- بررسی راهکارهای عملیاتی انتشار اوراق بهادار بیمه‌ای و انواع مختلف آن
- ۷- بررسی وضعیت انتشار این اوراق در جهان، تجربه سایر کشورها و مطالعات موردی
- ۸- بررسی سود و زیان اوراق بهادار بیمه‌ای منتشر شده
- ۹- بررسی انواع اوراق بهادار بیمه‌ای قابل ارائه در فضای بیمه و بازار سرمایه کشور و ارائه مدل‌های نظری بومی
- ۱۰- ارائه مدل‌های عملیاتی قیمت‌گذاری اوراق بهادار بومی
- ۱۱- امکان سنجی اقتصادی ارائه اوراق بهادار بیمه‌ای بومی
- ۱۲- امکان سنجی فقهی و حقوقی اوراق بهادار بیمه‌ای بومی
- ۱۳- بررسی و انتخاب راهکار مناسب انتشار اوراق بهادار بیمه‌ای بومی
- ۱۴- بررسی فرصت‌ها و چالش‌های اوراق بهادارهای بیمه‌ای (بازار سرمایه و صنعت بیمه)
- ۱۵- بررسی و ارائه راهکارهای اجرایی مناسب با انتشار اوراق بهادار بیمه بومی

۸- تدوین استانداردهای ملی در زمینه فعالیت‌های بیمه‌ای و نحوه ارائه خدمات بیمه با تاکید بر بیمه‌های اموال و مسئولیت

برای ایجاد همسانی و هماهنگی در صنعت بیمه نیاز به استانداردسازی فعالیت‌های بیمه است. شرکت‌های بیمه می‌توانند در دو بعد نسبت به استاندارد سازی فعالیت‌های خود اقدام کنند:

- فعالیت‌های درون بنگاهی
- فعالیت‌های ارائه خدمات

با توجه به استانداردهای موجود در زمینه مدیریت ریسک (AS/NZS 4360:2004 و ISO/IEC Guide 73) می‌توان به اساسی جهت تعیین استانداردهای لازم به ویژه در بیمه‌های اموال و مسئولیت برای صنعت بیمه دست یافت. استانداردسازی خدمات در کنار استانداردسازی فرایندها و ساختارها می‌تواند کمک شایان توجهی به همسان‌سازی معانی واژگان مورد استفاده، فرایندها، ساختارها، اهداف و سیاستها، روش شناسی و زیرساخت‌های فعالیت‌های بیمه‌ای منجر شود. از این رو، هدف از انجام این پژوهش و تدوین این استاندارد (با کمک سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران) فراهم کردن راهنمایی برای توانا ساختن بخش خصوصی و دولتی، یا تشکل‌ها، افراد و گروه‌ها در رسیدن شالوده مطمئن تری برای تصمیم‌سازی و برنامه‌ریزی، شناسایی بهتر فرصت‌ها و تهدیدها، کاربرد موثرتر منابع،

- ۱- تدوین استانداردهای ملی خدمات بیمه - بخصوص بیمه‌های اموال و مسئولیت
- ۲- تدوین استانداردهای لازم برای فعالیتهای بیمه‌ای با تاکید بر بیمه‌های اموال و مسئولیت
- ۳- تدوین استاندارد ملی مدیریت ریسک

ط- حوزه مسایل منطقه‌ای و بین‌المللی و مسایل مربوط به بیمه‌های اتکایی

۹- نحوه مشارکت شرکت‌های بیمه داخلی در بازارهای خارجی جهت ارائه خدمات بیمه‌های اموال و مسئولیت

توسعه بازار، جهانی شدن و مسائل مشابه باعث می‌شود که شرکت‌ها به دنبال گسترش بازارهای خود، پا را از مرزهای ملی خود فراتر گذاشته و به بازار رقبا در کشورهای دیگر وارد شوند. ورود شرکت‌ها در بازارهای خارجی چالش‌ها و فرصت‌هایی را برای صنعت بیمه ایجاد می‌کند. بررسی چالش‌ها و فرصت‌های ورود شرکت‌های بیمه داخلی در بازارهای خارجی برای ارائه محصولات اموال و مسئولیت و امکان‌سنجی و ارائه الگوهای مناسب برای ورود به بازارهای خارجی (خدمات مالی) از اهداف اصلی این تحقیق است. این موضوع که با توجه به بند یک چهارمین راهبرد برنامه تحول صنعت بیمه مدنظر قرار گرفته شامل محورهای ذیل می‌باشد.

۱- بررسی نحوه مشارکت شرکت‌های بیمه داخلی در بازارهای خارجی بمنظور ارائه خدمات بیمه‌های اموال و مسئولیت

۲- شناسایی سطوح مشارکت شرکت‌های بیمه داخلی در بازارهای خارجی بیمه‌های اموال و مسئولیت

۳- بررسی نحوه مدیریت سبک‌های مشارکت شرکت‌های بیمه داخلی در بازارهای خارجی بیمه‌های اموال و مسئولیت

۴- تبیین شاخص‌های سنجش میزان مشارکت شرکت‌های بیمه داخلی در بازارهای خارجی بیمه‌های اموال و مسئولیت

۵- بررسی سطح ارتباط مشارکت شرکت‌های بیمه داخلی در بازارهای خارجی با ارائه خدمات بیمه‌های اموال و مسئولیت

۶- بررسی مزایا و محدودیتهای ارائه خدمات بیمه‌های اموال و مسئولیت در بازارهای خارجی

۷- شناسایی مزایا و محدودیتهای مشارکت شرکت‌های بیمه داخلی در بازارهای خارجی بیمه‌های اموال و مسئولیت

۸- شناسایی عوامل موثر بر مشارکت شرکت‌های بیمه داخلی در بازارهای خارجی

۹- بررسی و تعیین ویژگی‌های لازم برای شرکتهای مشارکت‌کننده در بازارهای خارجی بیمه‌های اموال و مسئولیت

۱۰- بررسی دیدگاه مدیران صنعت بیمه به میزان مشارکت شرکت‌های بیمه داخلی در بازارهای خارجی بیمه‌های اموال و مسئولیت

۱۱- تعیین ریسک های بیمه پذیر مشارکت شرکت های بیمه داخلی در بازارهای خارجی بیمه های اموال و مسئولیت و نحوه پوشش آنها

۱۲- برنامه ریزی مشارکت شرکت های بیمه داخلی در بازارهای خارجی بیمه های اموال و مسئولیت

۱۳- بررسی مقایسه ای ویژگی های محصولات بیمه های اموال و مسئولیت موجود در ایران و جهان جهت جذب مشارکت شرکت های بیمه داخلی در بازارهای خارجی بیمه های اموال و مسئولیت

۱۴- بررسی نحوه و میزان مشارکت شرکت های بیمه داخلی در بازارهای خارجی جهت ارائه خدمات بیمه های اموال و مسئولیت

۱۰- نحوه مشارکت شرکت های بیمه خارجی در بازارهای داخلی جهت ارائه خدمات بیمه های اموال و مسئولیت

توسعه بازار، جهانی شدن و مسائل مشابه باعث می شود که شرکت ها به دنبال گسترش بازارهای خود، پا را از مرزهای ملی خود فراتر گذاشته و به بازار رقبا در کشورهای دیگر وارد شوند. ورود شرکت ها در بازارهای خارجی چالش ها و فرصت هایی را برای صنعت بیمه ایجاد می کند. بررسی چالش ها و فرصت های ورود شرکت های بیمه خارجی در بازار داخلی برای ارائه محصولات اموال و مسئولیت و امکان سنجی و ارائه الگوهای مناسب برای ورود به بازارهای خارجی (خدمات مالی) از اهداف اصلی این تحقیق است. این موضوع که با توجه به بند یک چهارمین راهبرد برنامه تحول صنعت بیمه مدنظر قرار گرفته شامل محورهای ذیل می باشد.

۱- بررسی نحوه مشارکت شرکت های بیمه خارجی در بازارهای داخلی بمنظور ارائه خدمات بیمه های اموال و مسئولیت

۲- شناسایی سطوح مشارکت شرکت های بیمه خارجی در بازارهای داخلی بیمه های اموال و مسئولیت

۳- بررسی نحوه مدیریت سبک های مشارکت شرکت های بیمه خارجی در بازارهای داخلی بیمه های اموال و مسئولیت

۴- تبیین شاخص های سنجش میزان مشارکت شرکت های بیمه خارجی در بازارهای داخلی بیمه های اموال و مسئولیت

۵- بررسی سطح ارتباط مشارکت شرکت های بیمه خارجی در بازارهای داخلی با ارائه خدمات بیمه های اموال و مسئولیت

۶- بررسی مزایا و محدودیتهای ارائه خدمات بیمه های اموال و مسئولیت از سوی شرکتهای خارجی در بازارهای داخلی

۷- شناسایی مزایا و محدودیتهای مشارکت شرکت های بیمه خارجی در بازارهای داخلی بیمه های اموال و مسئولیت

۸- شناسایی عوامل موثر بر مشارکت شرکت های بیمه خارجی در بازارهای داخلی

۹- بررسی و تعیین ویژگی های لازم برای شرکتهای مشارکت کننده در بازارهای داخلی بیمه های اموال و مسئولیت

۱۰- بررسی دیدگاه مدیران صنعت بیمه به میزان مشارکت شرکت های بیمه خارجی در بازارهای داخلی بیمه های اموال و مسئولیت

۱۱- تعیین ریسک های بیمه پذیر مشارکت شرکت های بیمه خارجی در بازارهای داخلی بیمه های اموال و مسئولیت و نحوه پوشش آنها

۱۲- برنامه ریزی مشارکت شرکت های بیمه خارجی در بازارهای داخلی بیمه های اموال و مسئولیت

۱۳- بررسی مقایسه ای ویژگی های محصولات بیمه های اموال و مسئولیت موجود در ایران و جهان جهت جذب مشارکت شرکت های بیمه خارجی در بازارهای داخلی بیمه های اموال و مسئولیت

۱۴- بررسی نحوه و میزان مشارکت شرکت های بیمه خارجی در بازارهای داخلی جهت ارائه خدمات بیمه های اموال و مسئولیت

۱۱- نحوه جذب سرمایه خارجی توسط شرکت های بیمه داخلی در زمینه بیمه های اموال و مسئولیت با رعایت سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و قوانین مربوط.

جذب سرمایه به کشور از دغدغه های اصلی کشور است. این مطلب در ماده ۱۱۳ قانون برنامه پنجم توسعه، و نیز بند نُه چهارمین راهبرد برنامه تحول صنعت بیمه صورت پذیرفته شده است. صنعت بیمه بعنوان جزئی از بازار مالی ساختار اقتصادی کشور برای تحول و پویایی، نیازمند است که راهکارهایی جهت جذب و حفظ سرمایه های خارجی بکار گیرد. بررسی این راهکارها و چالش های پیش روی آن بخصوص با توجه به تجربیات بین المللی و بالا بودن سطح ریسک های ورود به بازار سرمایه کشور از جمله مباحثی است که می تواند در این تحقیق مدنظر قرار بگیرد. از سوی دیگر، علاوه بر جذب منابع مالی، بررسی نحوه تداوم بخشیدن به این نوع جذب سرمایه ها و راهکارهای پوشش ریسک های ورود و خروج منابع سرمایه ای و حفظ امنیت سرمایه در بازارهای کشور نیز جزء اهداف اصلی این طرح می باشد.

۱- بررسی و امکان سنجی نحوه جذب سرمایه خارجی توسط شرکت های بیمه داخلی به ویژه در حوزه بیمه های اموال و مسئولیت

۲- تعیین سطوح جذب سرمایه خارجی توسط شرکت های بیمه داخلی در حوزه بیمه های اموال و مسئولیت

۳- بررسی نحوه مدیریت نحوه جذب سرمایه خارجی توسط شرکت های بیمه داخلی با رعایت سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و قوانین مربوط

۴- شناسایی و تبیین شاخص های نحوه جذب سرمایه خارجی در حوزه بیمه های اموال و مسئولیت توسط شرکت های بیمه داخلی

۵- بررسی میزان ارتباط نحوه جذب سرمایه خارجی توسط شرکت های بیمه داخلی با افزایش نفوذ بیمه های اموال و مسئولیت.

۶- بررسی مزایا و محدودیتهای جذب سرمایه خارجی در حوزه بیمه های اموال و مسئولیت

۷- شناسایی عوامل موثر بر جذب سرمایه خارجی در حوزه بیمه های اموال و مسئولیت

۸- شناسایی و بررسی ویژگی ها و اثرات جذب سرمایه خارجی توسط شرکت های بیمه داخلی بر نحوه ارائه خدمات بیمه های اموال و مسئولیت در کشور

۹- تعیین جایگاه سرمایه خارجی جذب شده در حوزه بیمه های اموال و مسئولیت در بازارهای مالی کشور

- ۱۰- بررسی مدل‌های جذب و حفظ سرمایه خارجی توسط شرکت‌های بیمه داخلی با رعایت سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و قوانین مربوط و ارائه مدلی بومی در این زمینه
- ۱۱- بررسی تکنیک‌های جذب سرمایه خارجی توسط شرکت‌های بیمه داخلی بمنظور سرمایه‌گذاری در زمینه بیمه‌های اموال و مسئولیت و ارائه تکنیک بهینه
- ۱۲- بررسی نوع نگرش مدیران و کارشناسان عالی صنعت بیمه به نحوه جذب سرمایه خارجی در حوزه بیمه‌های اموال و مسئولیت با رعایت سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و قوانین مربوط
- ۱۳- تبیین ریسک‌های بیمه‌پذیر نحوه جذب سرمایه خارجی در حوزه بیمه‌های اموال و مسئولیت و راه‌های پوشش آنها
- ۱۴- برنامه ریزی نحوه مشارکت صنعت بیمه در جذب سرمایه خارجی در زمینه بیمه‌های اموال و مسئولیت با رعایت سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و قوانین مربوط در صنعت بیمه
- ۱۵- بررسی نقش سرمایه خارجی در ایجاد و خلق محصولات جدید در حوزه بیمه‌های اموال و مسئولیت

ط- حوزه مسایل حقوقی

۱۲- تدوین شرایط عمومی و خصوصی بیمه نامه اجباری شخص ثالث.

ماده نوزده "آیین نامه اجرایی قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث" مصوب ۱۳۴۷/۱۲/۲۸ حاکی از آن است که "بیمه نامه مربوط به بیمه اجباری شخص ثالث بر اساس قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل اشخاص ثالث مصوب ۲۹ دی ماه ۱۳۴۷ و قانون بیمه مصوب اردیبهشت ۱۳۱۶ و مقررات این آیین نامه، از طرف شرکت سهامی بیمه ایران تنظیم می شود و کلیه شرکت های بیمه مکلفند منحصراً طبق نمونه تنظیم شده از طرف شرکت سهامی بیمه ایران، قراردادهای بیمه شخص ثالث را صادر نمایند"

در حال حاضر چنین نمونه‌ای نه از سوی شرکت سهامی بیمه ایران، نه از سوی شورای عالی بیمه و نه از سوی بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه و ابلاغ نشده است. شرکت‌های بیمه نیز هریک، مطابق نظر کارشناسان خود، شرایطی را در کارت‌های بیمه خود و یا ضمایم آنها به عنوان "شرایط خصوصی" قید و به بیمه‌گذاران ارائه می نمایند، متأسفانه برخی از این شرایط فاقد تطابق لازم با مفاد "قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل اشخاص ثالث" بوده و بعضی از آنها به صراحت با روح قانون مذکور و نیت و نظر قانونگذار، در حمایت از زیان دیدگان از حوادث رانندگی در تضاد است. برای نمونه:

« در صورت استفاده وسیله شخصی جهت جابجایی مسافر و عدم پرداخت اضافه نرخ مربوط، خسارت وارده به اشخاص ثالث به نسبت حق بیمه پرداختی به حق بیمه متعلقه ملاک محاسبه در پرداخت خسارت قرار خواهد گرفت و بیمه‌گذار یا راننده وسیله نقلیه مسئول حادثه، متعهد به پرداخت مابه‌التفاوت خسارت متعلقه خواهد بود و بیمه‌گر از این جهت بری الذمه خواهد بود »

با توجه به این که برخی از بیمه گذاران، علیرغم دریافت کارت بیمه، به شرط مذکور بی توجه بوده و تا زمان وقوع حادثه از وجود چنین شرطی غافل می باشند، از طرف دیگر در صورت وقوع حادثه امکان اجرای شرط یاد شده، یعنی تامین و پرداخت قسمتی از هزینه ها و غرامات زیان دیدگان، برای اغلب بیمه گذاران فراهم نمی باشد؛ لذا عمل به شرط مذکور در بیشتر مواقع غیر ممکن می باشد؛ به علاوه شرط یاد شده در حالی به خریداران بیمه و زیان دیدگان مذکور تحمیل می گردد که قانونگذار به موجب مفاد ماده ۵ "قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل اشخاص ثالث" حتی در مواردی که علت اصلی وقوع تصادف یکی از تخلفات رانندگی حادثه سازمی باشد (یعنی حوادثی که عامل اصلی آن ها تخلف آشکار راننده وسیله نقلیه است) بیمه گر را موظف نموده است که در بدو امر خسارت زیان دیده را بدون هیچ قید و شرطی پرداخت نماید و پس از آن جهت بازیافت خسارت از وی اقدام نماید و در ماده ۶، این قانون، قانونگذار عوامل مهمی نظیر: اثبات عمد راننده در ایجاد حادثه و یا رانندگی در حال مستی یا استعمال مواد مخدر یا روان گردان موثر در وقوع حادثه یا در صورتی که راننده مسبب حادثه فاقد گواهینامه رانندگی باشد یا گواهینامه او مناسب با نوع وسیله نقلیه نباشد را مانع پرداخت خسارت به زیان دیده دانسته و شرکت بیمه را موظف دانسته است (حتی بدون اخذ هرگونه تضمینی) خسارت زیان دیده را پرداخت نماید.

مفاد سایر مواد این قانون از جمله ماده ۱، و تبصره های آن و ماده ۱۰ و مفاد دیگر مواد و آیین نامه های مربوط نشان می دهد که نظر قانونگذار و روح قانون یاد شده و آیین نامه های مربوط در جهت تامین حقوق زیان دیدگان از حوادث رانندگی و جبران خسارت ها و غرامت های اشخاص ثالث می باشد، در این صورت آیا می توان پذیرفت که در چارچوب "قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل اشخاص ثالث" بیمه گر، که بر اساس قاعده می باید خود را متعهد به انجام تعهدات قانونی بداند، با قرار دادن شروطی نظیر آن چه بیان گردید، از جبران قسمتی از خسارت شخص ثالث خودداری نماید و انجام تعهد را به عهده بیمه گذار قرار دهد؟

اکنون که آخرین آیین نامه های مرتبط با "قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل اشخاص ثالث" نیز به تصویب و مرحله اجرا رسیده است، لازم است که تهیه و تدوین شرایط عمومی و اختصاصی مناسبی که با روح " " و نیت کارشناسان و متخصصان محترم تدوین کننده متن قانون تطبیق داشته باشد و اهداف قانون گذار در حمایت از زیان دیدگان و عدالت اجتماعی تامین نماید در دستور کار قرار گیرد.

- ۱- بررسی مقایسه ای قانون اصلاح قانون شخص ثالث مصوب سال ۱۳۸۷ با قانون مصوب سال ۱۳۴۷
- ۲- بررسی جنبه حقوقی و قانونی پرداخت خسارت آفت قیمت خودرو
- ۳- بررسی و جمع بندی تفاسیر قانون مصوب ۱۳۴۷ و قانون اصلاح قانون شخص ثالث مصوب ۱۳۸۷
- ۴- بررسی احکام و رویه های قضایی موجود در زمینه بیمه شخص ثالث بمنظور تبیین و تشریح مواردی که قوانین شخص ثالث به آنها تصریح ندارد.
- ۵- تحلیل نظریه تقصیر و خطر در برابر نظریه تضمین حق (تعهد به نتیجه) و جایگاه این نظریات در قانون شخص ثالث کشور.
- ۶- بررسی جایگاه مسئولیت مدنی در قانون شخص ثالث و اصلاحیه آن
- ۷- تعریف و تبیین مفهوم خسارت مالی و جانی

- ۸- تعریف و تبیین مفهوم دیه و خسارت مازاد بر آن
- ۹- تعیین موارد استثنای بیمه‌های شخص ثالث و بررسی جنبه‌های حقوقی آن
- ۱۰- تحلیل فقهی دیه و بیمه شخص ثالث با توجه به قاعده لاضرر

II. اولویت‌های پژوهشی گروه پژوهشی بیمه‌های اشخاص

الف- حوزه بیمه های عمر :

۱- تدوین جدول زندگی کشور

علی رغم گسترش چشمگیر بیمه عمر در جهان، این شاخه از بیمه در ایران از توسعه قابل قبولی برخوردار نبوده و تقاضای آن در مقایسه با بیمه های اموال و مسئولیت، از شکاف قابل ملاحظه ای نسبت به متوسط تقاضای جهانی برخوردار می باشد. به طور مثال در سال ۲۰۰۹، در حالیکه متوسط تقاضای بیمه عمر در جهان ۳۴۵٫۳ دلار بود، این رقم برای ایران کمتر از ۴٫۴ دلار بوده است و در این سال در حالیکه ۵۹ درصد تقاضای بیمه در جهان به بیمه عمر اختصاص داشته است، این رقم برای ایران حدود ۷ درصد بوده است. (Sigma no. 2, 2010)

تقاضای اندک بیمه عمر در کشور دلایل متعددی دارد. از آنجا که بیمه عمر از قرار داد های متکی به محاسبات دانش آکچوئرال (Actuarial Science) و ریاضیات مالی و جداول زندگی قابل اعتماد به منظور محاسبه حق بیمه، سرمایه فوت، ارزش باز خرید و ذخائر ریاضی است، ضعف این دانش از دلایل ریشه ای عدم ارائه انواع محصولات متنوع بیمه های عمر و عدم رونق آن در بازار بیمه ایران می باشد.

بدهی است که اولین گام برای توسعه بیمه های عمر در ایران، تدوین و کاربرد جدول عمر کشور است که به کمک آن بتوان نرخ خسارت احتمالی و در نتیجه حق بیمه منصفانه (برای بیمه گذار و شرکت بیمه) را برای انواع قرار داد های بیمه عمر محاسبه نموده و قرارداد های منطقی و عادلانه ای را ارائه نمود.

اهمیت تدوین و کاربرد جداول زندگی در عرضه محصولات بیمه عمر به حدی است که بدون بهره برداری دقیق از آن، محاسبه حق بیمه قراردادهای بیمه عمر و تعهدات شرکت های بیمه از قبیل سرمایه فوت و ارزش سرمایه باز خرید بی معنای بوده و از هیچگونه منطقی برخوردار نخواهد بود. زیرا همانگونه که پیش بینی نرخ خسارت در بیمه نامه های آتش سوزی، مهندسی، اتومبیل، حمل و نقل و سایر بیمه نامه ها، به کمک تجزیه و تحلیل اطلاعات و آمار گذشته میسر است، جدول زندگی نیز اطلاعات انباشته شده ایست که شرکت های عرضه کننده بیمه عمر، به کمک آن می توانند احتمال وقوع خسارت را پیش بینی نموده و بیمه نامه های عمر را ارائه دهند.

به کمک این طرح میتوان دانش تدوین و استفاده از جداول زندگی در محاسبات انواع قرار داد های بیمه عمر را بومی نموده و به نحو احسن به دست اندر کاران بیمه عمر در کشور عرضه نمود.

این طرح همچنین میتواند به کمک جداول زندگی محاسبه شده، به ارزیابی قرارداد های بیمه عمر رایج در بازار بیمه عمر پرداخته و راهکارهای مناسبی را برای تصحیح این قراردادها ارائه نماید و علاوه بر تدوین جداول زندگی کشور، روشهای بهره برداری از آن را در محاسبات مربوط به قرارداد های بیمه عمر باستانی ساده و با آموزش مبانی آکچوئرال و ریاضی مالی ارائه دهد.

گروه اشخاص پژوهشگرده بیمه در صدد است طرحهای پژوهشی در زمینه تدوین جدول زندگی کشور را حمایت نماید.

۲- بررسی عرضه انواع محصولات و طرحهای جدید بیمه عمر از قبیل بیمه عمر مستمری ، بیمه عمر جامع ، بیمه عمر فرزندان و...

بیمه عمر با توجه به ویژگیهای خاص آن می تواند در فعال نمودن بازار سرمایه نقش اساسی ایفاء نماید. ذخائر ریاضی تجمع شده در شرکتهای بیمه عمر می توانند باعث فعالیتهای اقتصادی سودآور گردند.

از آن جا که در بیمه عمر، معمولاً فاصله زمانی قابل توجهی بین زمان دریافت حق بیمه توسط شرکتهای بیمه عمر و زمان پرداخت خسارت وجود دارد، ذخائر ریاضی قابل ملاحظه ای در رابطه با هر قرارداد تشکیل می شود که شرکت بیمه با استفاده بهینه از آنها می تواند بازار سرمایه را فعال نموده و نقش جدی تری در فعالیتهای سرمایه گذاری داشته باشد که به نوبه خود باعث افزایش اشتغال و رشد اقتصادی است. تأثیر رشد بیمه های عمر در اقتصاد به حدی است که بسیاری از تحقیقات کاربردی به یک رابطه یک به یک بین آن و توسعه و رشد اقتصادی با ضرایب معنادار بالایی دست یافته اند.

مطالعه روند رشد بیمه به طور اعم و بیمه عمر بطور اخص طی دهه گذشته بیانگر نقش روز افزون بیمه عمر در اقتصاد خانوار در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه است. چنان که کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل در جلسه اولیه خود در سال ۱۹۶۴ اعلام نمود که بازار مناسب ملی بیمه یکی از لوازم ضروری رشد اقتصادی است.

صنعت بیمه جهان، با رشدی حدود ۱۰٪ از سال ۱۹۵۰ به توسعه خود ادامه داده است که از رشد اقتصادی میانگین کشورها بطور قابل ملاحظه ای فزونی دارد. (UNCTAD, 1991). قسمت عمده این توسعه در صنعت بیمه به رشد بیمه عمر در جهان مربوط می شود. میزان حق بیمه دریافتی صنعت بیمه عمر از حدود ۲/۱ درصد GDP جهان در سال ۱۹۸۴ به ۴/۲ درصد در سال ۱۹۹۶ و به ۴/۰۳ درصد در سال ۲۰۰۹ افزایش یافته است. (سالهای مختلف Swiss Re:

(Sigma

در سال ۲۰۰۹ حق بیمه سرانه جهان ۶۰۰/۳ دلار بوده است در حالیکه از این میزان ۳۴۵ دلار آن مربوط به بیمه عمر و مابقی ۲۵۵ دلار آن به بقیه فعالیتهای بیمه ای غیر بیمه عمر مربوط می شود. به عبارت دیگر حدود ۵۷/۵ درصد کل فعالیت صنعت بیمه به بیمه عمر مربوط می شود. در این سال ضریب نفوذ بیمه حدود ۷/۰۱ در صد است (۷/۰۱ درصد GDP) که ۴/۰۳ درصد آن مربوط به بیمه عمر و ۲/۹۸ درصد آن مربوط به غیر بیمه می باشد. (Sigma . No 8, 2008). این در حالی است که ضریب نفوذ بیمه در کشور ما حدود ۱/۲ درصد است که سهم بیمه زندگی کمتر از ۶/۵ درصد کل بازار بیمه است. یعنی ضریب نفوذ بیمه عمر حدود ۰/۰۸ درصد می باشد. همچنین، حق بیمه سرانه بیمه عمر در جهان در سال ۲۰۰۷، حدود ۳۴۵ دلار بوده که این رقم برای کشور ما کمتر از ۴/۴ دلار است. (No.3.Sigma,

(2010

قرارداد هایی که اکنون تحت عناوین قرار داد های بیمه عمر و سرمایه گذاری و یا قرار داد های بیمه عمر و پس انداز توسط شرکت های بیمه به فروش می روند، در مقایسه با سرمایه گذاری های فیزیکی و یا حتی سرمایه گذاری در بانک جذابیت کافی ندارند. از طرفی دیگر مزایای قرار داد های بیمه عمر متداول از تنوع کافی برخوردار نیستند و لذا از جذب طیف وسیعی از مشتریان بالقوه که سلیقه های گوناگونی دارند عاجزند. پوشش های متنوعی چون پوشش هزینه ای تحصیلی فرزندان، هزینه های بستری شدن در بیمارستان، ارایه وام مسکن و یا تدارک مسکن به جای سرمایه بیمه، کاهش و یا توقف پرداخت حق بیمه پس از گذشت چند سال می توانند مشتریان با سلیقه های متفاوت را جذب نماید.

گروه اشخاص پژوهشکده بیمه در صدد است بررسی و مطالعه طرح های جدید بیمه عمر از قبیل بیمه عمر مستمری و بیمه عمر جامع و بیمه عمر فرزندان، بیمه عمر وام مسکن و بیمه عمر برای افراد بالای ۵۰ سال، بیمه عمر فرد کلیدی، بیمه عمر تحصیلی برای فرزندان و بیمه عمر اعتبار و سایر انواع بیمه عمر را از محققین ارجمند بپذیرد.

۳- راهکار های توسعه بیمه عمر خرد در کشور

در فرمان ۱۰ ماده ای رئیس جمهور محترم، جهت ایجاد تحول در صنعت بیمه کشور، بر ارائه طرحهای بیمه های خرد برای توسعه خدمات بیمه ای به اقشار کم درآمد و آسیب پذیر جامعه تاکید فراوان شده است (گزارش رئیس جمهور، ۱۳۸۷). با توجه به اینکه نزدیک به نیمی از جمعیت کشور در مناطق روستایی سکونت دارند و عموماً نا آشنا با فرهنگ بیمه می باشند و از آنجا که این افراد غالباً به لحاظ در آمدی نزدیک خط فقر یا زیر خط فقر می باشند، ضرورت پرداختن به بیمه های خرد برای ساکنین مناطق روستایی کشور دو چندان می گردد. با اجرای طرح بیمه های خرد عمر در مناطق روستایی کشور علاوه بر ایجاد ثبات و امنیت نسبی در اقتصاد مناطق روستایی، از مهاجرت بی رویه آنها به مناطق شهری و ایجاد مشکلات عدیده اقتصادی، اجتماعی کاسته خواهد شد.

قشر کم درآمد و آسیب پذیر جامعه (روستایی ایران) که علیرغم بالا بودن میزان ریسک و تعداد دفعات مواجهه با خطرات آن در این قشر در مقایسه با قشر ثروتمند جامعه، به دلیل توان مالی اندک، امکان دسترسی به خدمات بیمه ای مرسوم را ندارند و چه بسا در مواجهه با حوادث ناگوار به دلیل عدم دسترسی به پوشش بیمه ای مناسب، دچار لطمات و صدمات جبران ناپذیر می گردند و معضل آنجا مضاعف می گردد که چون اقشار کم درآمد در ایران، عموماً در مناطق روستایی زندگی می کنند، عدم توجه به ارائه پوشش بیمه ای مناسب و متناسب با توان مالی آنها، خسارات فراوانی به اقتصاد روستا به شکلهای کاهش سرمایه گذاری در روستا، کاهش درآمد روستائیان، مهاجرت از روستا و تبعات اجتماعی آن در پی خواهد داشت و در مقابل توجه به این مهم موجبات افزایش سرمایه گذاری در روستا، افزایش درآمد روستائیان، مهاجرت (برگشت) به روستا و بالتبع رونق اقتصاد روستا را به دنبال خواهد داشت.

گروه اشخاص پژوهشکده بیمه در صدد است با حمایت طرحهای پژوهشی در زمینه راهکارهای افزایش ضریب نفوذ و گسترش فرهنگ بیمه و افزایش آرامش روانی مناطق روستایی از طریق توسعه بیمه عمر خرد، راهکارهای مدیریتی آن را مورد مطالعه قرار دهد.

ب- حوزه بیمه های درمان:

۴- راهکارهای توسعه بیمه درمان خرد در کشور

با توجه به پیشرفت روشهای نوین درمانی، افزایش هزینه های پزشکی و تقاضای روزافزون جهت افزایش پوشش و تنوع خدمات بیمه درمان (پایه و تکمیلی) به ویژه در بخش هزینه های درمان سرپائی و درمان تکمیلی در قالب شرایط عمومی بیمه های درمان؛ شرکت های بیمه گر می بایست برای نیل به اهداف این قبیل بیمه نامه ها و با توجه به آئین نامه شرایط عمومی مذکور و به منظور توسعه خدمات تحت پوشش بیمه درمان، تعمیم پوشش بیمه درمان به خانواده ها، افزایش سقف تعهدات متناسب با افزایش هزینه های خدمات پزشکی و شفاف سازی آئین نامه های خاصی را ارائه نمایند.

در ضمن با توجه به اجرای اصل ۴۴ و گسترش شرکتهای بیمه خصوصی و تنوع پوشش توسط این شرکتهای میتوان شاهد افزایش تقاضا برای این نوع بیمه نامه بوده که میتواند فرایند صدور و نحوه رسیدگی به پرونده های درمانی را تحت تاثیر قرار دهد.

قشر کم درآمد و آسیب پذیر جامعه که علیرغم بالا بودن میزان ریسک و تعداد دفعات مواجهه با خطرات آن در این قشر در مقایسه با قشر ثروتمند جامعه، به دلیل توان مالی اندک، امکان دسترسی به خدمات بیمه ای مرسوم را ندارند و چه بسا در مواجهه با حوادث ناگوار به دلیل عدم دسترسی به پوشش بیمه ای مناسب، دچار لطمات و صدمات جبران ناپذیر می گردند و معضل آنجا مضاعف می گردد که چون اقشار کم درآمد در ایران، عموماً در مناطق روستایی زندگی می کنند، عدم توجه به ارائه پوشش بیمه ای مناسب و متناسب با توان مالی آنها، خسارات فراوانی به اقتصاد روستا به شکلهای کاهش سرمایه گذاری در روستا، کاهش درآمد روستائیان، مهاجرت از روستا و تبعات اجتماعی آن در پی خواهد داشت و در مقابل توجه به این مهم موجبات افزایش سرمایه گذاری در روستا، افزایش درآمد روستائیان، مهاجرت (برگشت) به روستا و بالتبع رونق اقتصاد روستا را به دنبال خواهد داشت.

از اینرو در این طرح ضمن توجه به موارد مطرح شده، توجه به شرایط عمومی بیمه نامه و همچنین شرایط صدور بیمه نامه، فرانشیز، حق بیمه، استثنائات، موارد فسخ و نحوه تصفیه و همچنین توجه به زیر ساختهای موجود نقش اساسی داشته و می تواند در راهکارهای توسعه این قبیل بیمه نامه ها نقش اساسی ایفا نماید.

گروه اشخاص پژوهشکده بیمه درصدد است با حمایت طرحهای پژوهشی در زمینه راهکارهای افزایش ضریب نفوذ و گسترش فرهنگ بیمه و افزایش آرامش از طریق توسعه بیمه درمان خرد، راهکارهای توسعه این قبیل بیمه نامه ها را مورد مطالعه قرار دهد.

۵- راهکارهای گسترش بیمه های تکمیلی درمان در کشور و بررسی مسائل و مشکلات آن
اطمینان و آسودگی خاطر انسان ها در مواجهه با خطرات، هم در زندگی شخصی و هم در توسعه و رشد اجتماعی و اقتصادی جامعه تأثیر به سزایی دارد. یکی از بیمه های رایج در ایران بیمه درمان است که به دو شکل پایه (اولیه) و بیمه تکمیلی وجود دارد.

استراتژی توسعه بیمه های درمان در هر کشور می تواند مطابق با الگوی اقتصادی همان کشور طراحی و به اجرا در آید و معمولاً شاخص های اقتصادی هر کشور یا همان الگوی اقتصادی، نقش به سزایی در طراحی توسعه ای بیمه های درمان هر کشور دارد. از سوی دیگر زیر ساخت های بهداشتی و اجتماعی، سطح فرهنگ و آموزش جامعه و فرهنگ بیمه ای آن ها از عوامل موثر بر توسعه این نوع بیمه نامه هاست.

از این رو به منظور گسترش بیمه های تکمیلی درمان در کشور بایستی از یک سو با بررسی موانع و معضلاتی همچون مشکلات قانونی، پایین بودن سطح عمومی درآمد افراد جامعه و عدم برخورداری از بهداشت عمومی و شاخص سلامت، مشکلات موجود در ساختار بیمه نامه های درمان و پوشش های اجباری (تأمین اجتماعی)، کمبود تنوع پوشش های درمان و مخاطرات اخلاقی (moral hazard) به بیان معضلات و چالش های مطرح در این نوع بیمه نامه ها پرداخته و از سوی دیگر با بررسی وضعیت موجود زیر ساخت های اجرائی، تنوع پوششی، طبقه بندی بیمه نامه ها و عوامل موثر بر تقاضای این نوع بیمه نامه ها، راهکارهای توسعه بیمه درمان در کشور را ارائه نمود.

گروه پژوهشی اشخاص پژوهشکده بیمه به منظور توسعه بهداشت و افزایش سطح رفاه اجتماعی و رضایتمندی بیمه گزاران از بیمه های درمانی درصدد است از طرحهای پژوهشی در زمینه راهکارهای گسترش بیمه های تکمیلی درمان در کشور و بررسی مسائل و مشکلات آن حمایت نماید.

ج- مدیریت ریسک در بیمه های اشخاص:

۶- ارائه متدولوژی و روش محاسبه ریسک و نرخ بیمه در بیمه های عمر در فضای رقابتی (با

توجه به آزاد سازی تعرفه)

از عوامل موثر بر محاسبه قیمت بیمه می توان به احتمال وقوع و همچنین هزینه های عملیاتی، نرخ مورد انتظار، تورم و تاثیر آن بر هزینه ها، سطح رقابت در قیمت ها و روش پرداخت حق بیمه بالاخص در بیمه های عمر اشاره نمود.

تعیین حق بیمه برای بیمه عمر تحت تاثیر سه عامل موثر از جمله، میزان مرگ و میر، نرخ هزینه های شرکت بیمه می باشد. میزان مرگ و میر یا امید به زندگی بیمه گذار، اصلی ترین عامل در تعیین قیمت بیمه های عمر می باشد که

در کنار نرخ بهره به ترتیب در ارتباط با مسائل مردم شناسی و اقتصاد بوده و از کنترل مدیریت خارج است.

از سوی دیگر میزان ریسک پذیری و ریسک گریزی افراد نیز می تواند نقش موثری در تعیین نرخ داشته باشد که

متناسب با شرایط اقتصادی و روحیات فردی افراد متفاوت است. از آنجا که سیاست آزاد سازی نرخ و خارج شدن از

فضای سیاست تعرفه ای سرلوحه برنامه کلان صنعت بیمه می باشد از اینرو با توجه به رقابتی شدن بازار، بررسی

عوامل موثر بر تعیین نرخ با توجه به محاسبات اماری و مباحث اکچوئرال مربوطه می تواند نقش بالقوه ای را در

توسعه بیمه نامه های عمر و افزایش ضریب نفوذ بیمه داشته باشد که توجه به آن می تواند از جنبه های متفاوت مورد

ارزیابی و پژوهش قرار گیرد، تجربه کشور های مطرح و توجه به عوامل موثر بر نرخ بیمه و به طور خاص بیمه های

عمر، نقش به سزایی در مدل قیمتی بیمه های عمر داشته و توجه به ساختار بیمه نامه ها، ارزیابی و شناسایی ریسک

، شیوه های رایج نرخ گذاری و بررسی عوامل اثر گذار بر تعیین نرخ با توجه به شیوه های نوین اکچوئری و طبقه

بندی ریسک می تواند در این طرح نامه مورد پژوهش قرار گیرد.

از اینرو گروه پژوهشی اشخاص با معرفی این طرح و با توجه به رویکرد آزاد سازی نرخ و ایجاد فضای رقابتی سعی

بر آن دارد تا با توجه به طبقه بندی متقاضیان بیمه نامه های عمر و ساختار این نوع بیمه نامه ها و همچنین شناسایی

عوامل موثر بر نرخ بیمه و وقوع خطر، ضمن بررسی و مطالعه تجربیات کشورهای توسعه یافته در این خصوص، شیوه

های رایج در نرخ گذاری بیمه های عمر را با در نظر گرفتن مفاهیم و مکانیزم طراحی نرخ در قالب مدل های موثر و

کارآمد مورد پژوهش و بررسی قرار دهد که توجه به عامل های مطرح شده در ارائه این طرح مد نظر می باشد.

۷- طبقه بندی ریسکی مشتریان بیمه های اشخاص و کاربرد آن در بیمه گری شرکت های بیمه

ارائه بیمه نامه های منصفانه برای گروه های مختلف ریسکی، یکی از راهکارهای افزایش تقاضای بیمه می باشد. از آن جا که صنعت بیمه ایران در شرف گذار از نظام تعرفه به نظام رقابتی است، لازم است قراردادهای بیمه با نرخ های انعطاف پذیر برای گروه های ریسکی متفاوت ارائه گردد. نحوه طبقه بندی ریسکی مشتریان بیمه های عمر، درمان تکمیلی و حوادث و تعیین حق بیمه متناسب با آن ها از دغدغه های اساسی نظام بیمه ای رقابتی است.

گروه پژوهشی اشخاص پژوهشگرده بیمه از طرح هایی که راهکارهای عملی و کاربردی دسته بندی ریسکی مشتریان و نحوه کاربرد آن در محاسبه حق بیمه های عادلانه گروه های مختلف ریسکی را بررسی و مطالعه کند، حمایت می نماید.

د- سایر زمینه های فنی و اجرایی مؤثر در توسعه بیمه های اشخاص:

۸- بررسی نقش و جایگاه نظارت بر شبکه فروش بیمه های اشخاص (مراحل صدور و انجام تعهدات)

نظارت و تنظیم از عناصر اساسی و کلیدی و تضمین کننده، تسهیل کننده و هدایتگر حرکت صنعت بیمه در جهت تحقق چشم انداز و اهداف کلان ذریبط، حرکت هدفمند در مسیر های تعیین شده توسط راهبرد ها و اجرای صحیح و سالم و با ثبات سیاستها و اقدامات برنامه ریزی شده برای صنعت بیمه است.

از اینرو نظارت نقش اساسی و محوری در دستیابی به اهداف کلان صنعت بیمه ایفا نموده و نیازمند کار آمدی در عین دست و پا گیر نبودن است. با توجه به چشم انداز صنعت بیمه کشور و اهداف کلان آن، یکی از استراتژی های برنامه تحول ایجاد نظام تنظیم و نظارت هوشمند نهادینه و خود تنظیم می باشد بنابراین بررسی نقش و جایگاه نظارت بالاخص در نظارت بر شبکه فروش بسیار حائز اهمیت است.

نظارت بر نحوه صدور بیمه نامه های اشخاص و همچنین روند رسیدگی به تعهدات بیمه گران در بیمه های اشخاص می تواند از جنبه های متفاوت مورد بررسی قرار گیرد و شیوه های رایج با استفاده از تجربه کشور های مطرح و توسعه یافته و همچنین بهره مندی از ساختار ها و طبقه بندی صورت گرفته در امر نظارت در شرکت های بیمه (خصوصی و دولتی) مورد تحلیل قرار گیرد و بر اساس شیوه عملیات بیمه گری راهکار های مناسب در قالب مدل

همچنین فقدان نظام مالی و فنی جامع و مدون برای شبکه فروش و نحوه نظارت بر آن، متناسب نبودن میزان کارمزد و هزینه صدور، با توجه به وظایف نمایندگان و ابهام در روش اجرای مشارکت در منافع از دیگر مواردی است که جنبه های نظارتی آن در این طرح می تواند مورد بررسی قرار گیرد.

گروه پژوهشی اشخاص پژوهشکده بیمه درصدد است با حمایت طرحهای پژوهشی در زمینه نقش و جایگاه نظارت بر شبکه فروش بیمه های اشخاص و بهرمندی از شیوه های رایج در نظارت بیمه ای، راهکارهای مدیریتی و اجرایی آن را در جهت ایجاد نظارت نهادینه و خودتنظیم مورد مطالعه قرار دهد.

۹- مطالعه تطبیقی بیمه های اشخاص در ایران و کشور های مطرح

از جمله بیمه های رایج در ایران بیمه های اشخاص است که در قالب بیمه های حوادث و درمان و عمر و مستمری تقسیم می گردد در ساختار قالب این نوع بیمه نامه، بیمه گر در مقابل دریافت حق بیمه مقرر، متعهد می شود چنانچه بیمه شده در طول مدت قرار داد بیمار شود یا در اثر حادثه، آسیب و ضایعه ای به بدن و سلامتی او وارد گردد هزینه های پزشکی انجام شده را تا حد اکثر مبلغی که در قرارداد متعهد شده است پردازد و در مورد بیمه های عمر نیز متناسب با نوع بیمه نامه در صورت حیات یا در صورت فوت تعهد خود را عمل نماید.

ارزشمند ترین دارایی برای هر فرد بالاخص برای سرپرست خانوار سلامتی است. و در واقع هر قدر این دارایی در وضعیت بهتری باشد امکان فعالیت، کسب در آمد و دستیابی به رفاه اقتصادی بیشتر خواهد بود. در کشور ایران مطابق با قانون، بخشی از پوشش های درمانی در قالب پوشش های اجباری، مطابق اصل ۲۹ قانون اساسی بر عهده دولت می باشد ولی بخش دیگری از پوشش های درمانی در قالب قرار داد های اختیاری از جمله درمان اختیاری تکمیلی و همچنین بیمه های عمر (تقسیمات مختلف رایج) ارائه می گردد. از اینرو مطالعه وضعیت و ساختار بیمه های اشخاص در سایر کشور ها بالاخص کشور های توسعه یافته و بررسی آن با بیمه نامه های رایج در ایران با توجه به ساختار بیمه نامه ها، تنوع پوششی بیمه نامه، مراحل صدور و پرداخت خسارت، برخورداری جامعه از سطح بهداشت و

در این طرح، مطالعه تطبیقی تنوع پوششی بیمه های اشخاص، ساختار بیمه ای، فرایند صدور و پرداخت خسارت، شیوه های ارزیابی ریسک و حق بیمه های رایج در این نوع بیمه نامه ها مد نظر می باشد که پس از بررسی های صورت گرفته نتایج حاصل از مطالعه در قالب راه کار های اجرایی می تواند در این طرح ارائه گردد.

گروه پژوهشی اشخاص پژوهشکده بیمه در صدد مطالعه تطبیقی بیمه های اشخاص در ایران و کشور های مطرح در صنعت بیمه کشور می باشد و از تمامی پژوهشگران و کارشناسان صنعت بیمه دعوت به همکاری در راستای اجرای طرح فوق دارد.

۱۰- بررسی مکانیزم صدور و فرایند پرداخت خسارت بیمه نامه های اشخاص در قالب بیمه نامه های الکترونیکی

با توجه به طرح تحول بیمه ای و نقش فن آوری اطلاعات در صنعت بیمه و تاثیر آن در ضرب نفوذ بیمه در کشور و نقش آمار و اطلاعات دقیق و به موقع در کیفیت اداره امور شرکت ها و همچنین مکانیزم صدور و فرایند خسارت، توجه به پیاده سازی بیمه نامه های اشخاص در قالب بیمه نامه های الکترونیکی می تواند به عنوان یک ضرورت مطرح باشد. از اینرو توجه به چالش های مطرح در این خصوص به دلیل وجود موانع حقوقی و قانونی و فنی، بررسی وضعیت زیر ساختهای فن آوری در کشور و ضرورت توجه به ارائه بیمه نامه های الکترونیکی در جهت توسعه این نوع بیمه نامه ها و همچنین نبود سند راهبردی فناوری اطلاعات و عدم دسترسی سازمان یافته صنعت بیمه در حوزه کاری خود به بانک های اطلاعاتی و آماری و مکانیزه نبودن مناسب عملیات بیمه ای بر ضرورت توجه به انجام این طرح می افزاید.

در این طرح نامه ضمن بررسی وضعیت موجود، استفاده از تجربیات سایر کشور های مطرح در حوزه فن آوری و تدوین راه کار ها و اجرای مدل الکترونیکی بیمه نامه های اشخاص در این زمینه توصیه می گردد.

لازم به ذکر است در این بررسی چالشهای مطرح و فرصت های ناشی از اجرا و پیاده سازی فن آوری در قالب ارائه بیمه نامه های اشخاص از موارد مهم و اثر گذار در تحلیل مکانیزم صدور و فرایند پرداخت خسارت در قالب صدور

گروه پژوهشی اشخاص پژوهشکده بیمه در صدد بررسی مکانیزم صدور و فرایند پرداخت خسارت بیمه نامه های اشخاص در قالب بیمه نامه های الکترونیکی در صنعت بیمه کشور می باشد و از تمامی پژوهشگران و کارشناسان صنعت بیمه دعوت به همکاری در راستای اجرای طرح فوق دارد.

III اولویتهای پژوهشی گروه پژوهشی عمومی بیمه

۱) طراحی و ارائه مدل جامع رتبه بندی شرکتهای بیمه ایران در رابطه با ارائه مدل نکته قابل اهمیت شناسائی دقیق و صحیح متغیرها، شاخص ها، معیارها و زیر معیارهایی است که بتوان بر مبنای آنها دست به رتبه بندی و اولویت بندی صحیح شرکتهای بیمه ای بزنیم. نکته مهم دیگر این است که این رتبه بندی بر اساس چه فاکتورهائی صورت پذیرد؟ بایستی تا حد ممکن از حالت کلی گوئی و کلیشه بودن خارج شود. این رتبه بندی زمانی اهمیت پیدا میکند، که مشتریان صنعت بیمه این تفاوت را در بین شرکتهای بیمه ای به خوبی احساس کنند و این تمایز بایستی در چارچوب موازینی همچون تنوع در ارائه خدمات بیمه ای، رضایت مندی مشتریان، تکریم ارباب و رجوع، پرداخت به موقع خسارت از طرف شرکتهای بیمه ای به خسارت دیدگان و باشد.

اگر شرکتهای بیمه ای بر مبنای فاکتورهائی که در بالا ذکر کردیم رتبه بندی شوند نه تنها باعث ارتقاء کیفی کار خود می شوند بلکه حس رقابت پذیری نیز در بین شرکت های بیمه ای تقویت می شود و این رقابت سالم منجر به رشد کل صنعت بیمه در کشور می شود. وجود یک مدل جامع و کامل رتبه بندی از شرکتهای بیمه ای می تواند کمک شایانی در جهت اخذ تصمیمات و اتخاذ سیاستها و خط مشی های گرفته شده از سوی سران بیمه کشور باشد.

مدل پیشنهادی ارائه شده بایستی بر مبنای فاکتورهائی همچون:

۱) درجه و اهمیت رتبه بندی از لحاظ کیفیت خدمات ارائه شده چگونه باید باشد؟

۲) اولویت قرار دادن متغیرهایی همچون رضایت مندی مشتریان/تکریم ارباب و رجوع/مدیریت ارتباط با مشتری تا چه حد می تواند منجر به ایجاد یک مدل جامع و کامل گردد؟

۳) کاربردی بودن مدل و اینکه قابلیت اجرایی داشته باشد، تا چه حد باعث رشد صنعت بیمه می گردد؟

۴) مدل بایستی چگونه ای طراحی شود که با بررسی متغیرهای موجود در مدل بتوانیم راهکارهای عملی و کاربردی در جهت رشد و تعالی صنعت بیمه ارائه دهیم.

۲) بررسی تاثیرات ورود شرکت های بیمه خارجی به بازار بیمه کشور
ورود شرکت های بیمه خارجی به کشور می تواند از چند دیدگاه مورد ارزیابی قرار بگیرد:

- آیا ورود شرکتهای بیمه خارجی باعث ایجاد رقابت بیشتر در بین شرکتهای بیمه ای داخل کشور می شود؟
- آیا ورود این شرکتها برای شرکتهای بیمه ای داخلی می توانند در حکم یک عامل انگیزشی باشند؟
- آیا با ورود این شرکتهای بیمه ای ظرفیت بالقوه و بالفعل بیمه کشور به حداکثر میزان خود خواهد رسید؟
- تا چه حد ورود اینگونه شرکتهای بیمه ای به داخل صنعت بیمه کشور باعث کم شدن سهم بازار شرکتهای داخلی می گردد؟

با توجه به سوالات مطرح شده در بالا می توانیم این موارد را ذکر کنیم:

۱) نقطه قوت: ایجاد رقابت بین شرکتها داخلی / تقسیم سهم بازار و خارج شدن بیمه از انحصار دولت / ورود بیمه نامه های جدید به صنعت بیمه کشور و

۲) نقطه ضعف: عدم وجود یک پیشینه قابل قبول در صنعت بیمه کشور / عدم آشنائی با صنعت بیمه کشور / عدم آشنائی با قوانین و مقررات کشور / وجود افزایش ریسک در صنعت بیمه و

۳) فرصت ها: بعنوان یک تجربه مفید در صنعت بیمه کشور / ارزیابی پتانسیل بالقوه و بالفعل صنعت بیمه کشور / مقایسه بین شرکت های داخلی بیمه با شرکتهای خارجی از لحاظ عملکرد کاری و

۴) تهدیدات: عدم اطمینان و اعتماد کافی به اینگونه شرکت های خارجی از طرف مشتریان صنعت بیمه / احتمال ورشکستگی اینگونه شرکتها بعلت عدم شناخت صنعت بیمه کشور و

۳) بررسی راهکارهای ارتقاء سیستم نظارتی صنعت بیمه با رویکرد کاهش تخلفات بیمه ای حالت خوش بینانه و آرمانی این است که در صنعت بیمه تخلفی صورت نپذیرد اما با توجه به واقعیتهای موجود بایستی از طریق ارائه راهکارهای کاربردی تا حد ممکن این تخلفات را به حداقل رساند. در این بین بیمه مرکزی ج.ا.ای بایستی با اتخاذ سیاست های مناسب و تدوین استراتژی های نظارتی قدم مهمی در راستای به حداقل ر

در جهت بهبود ارتقاء سیستم های نظارتی می توان مواردی را عنوان کرد :

۱) نحوه اجرای یک سیستم نظارتی مناسب بایستی به چه شکلی باشد؟

۲) سیستم نظارتی بایستی حالت پیش گیرنده ای داشته باشد تا اینکه حالت یک تکلیف باشد؟

۳) سلسله مراتب نظارت و کنترل بایستی چگونه باشد؟

۴) سیستم نظارتی کل به جزء مناسب تر هست یا سیستم نظارتی جزء به کل؟

۵) بررسی و شناسایی صحیح تخلفات بیمه ای تا چه در در اجرای مناسب یک سیستم نظارتی می تواند موثر باشد؟

۴) شناسایی روش های تبلیغاتی موثر بر توسعه بیمه در کشور

انتخاب روش مناسب برای تبلیغات محصول یا خدمات در بازاریابی با توجه به اینکه آن محصول یا خدمت در کدام یک از مراحل سیکل منحنی عمر محصول یا خدمات باشد، متفاوت است. اینکه آن محصول یا خدمت در مرحله جنینی یا رشد یا بلوغ و یا مرحله افول باشد نوع تبلیغات برای آن متفاوت است. تبلیغات در صنعت بیمه بایستی به صورتی باشد که تاثیر گذاری آن بروی دید مشتریان به وضوح مشخص باشد.

در رابطه با شناسایی روش های تبلیغاتی موثر بر توسعه بیمه در سطح کشور می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

۱) روش های تبلیغات مناسب در جهت توسعه صنعت بیمه چگونه باید باشد؟

۲) تبلیغات بایستی به محتوای بیمه پردازد یا به ابعاد ظاهری بیمه توجه کند؟

۳) تبلیغات بایستی در جهت توسعه بیمه گام بردارد و یا اینکه به بعد کیفیت ارائه خدمات پردازد؟

۴) تبلیغات بیمه ای در جهت توسعه امر بیمه باید بصورت مقطعی باشد یا اینکه بصورت دائمی این امر صورت پذیرد؟

۵) طراحی و ارائه بیمه نامه های جدید با توجه به نیازهای بازار کشور

بر اساس این عنوان انتظار می رود که نکات ذیل مد نظر گرفته شود :

- بررسی کارشناسانه از بازار صنعت بیمه و نیازهای مشتریان این صنعت (بیمه گذاران) با هدف تامین خواسته این گروه از طریق ارائه و طراحی بیمه نامه های جدید
- بررسی و مقایسه تطبیقی از بیمه نامه های موجود در کشورهای پیشرو در امر بیمه همچون آمریکا ، آلمان ، سوئیس ، انگلیس و ... و ارائه سهم و میزان حق بیمه تولیدی هر یک از این بیمه نامه ها در کشور های مطرح در داخل و در سطح بین الملل ، در مقایسه با کشورمان ایران
- بررسی پیش نیازهای لازم قبل از طراحی بیمه نامه های جدید در صنعت بیمه

۶) بررسی روشهای توانمند سازی صنعت بیمه (از منظر ابعاد انسانی ، فنی ، مالی)

بر اساس این عنوان انتظار می رود که نکات ذیل مد نظر گرفته شود :

- بررسی روشهای توانمند سازی صنعت بیمه (از منظر ابعاد انسانی ، فنی ، مالی) در دنیا و ارائه راهکار مناسب برای پیاده سازی آن در کشور
- بررسی ابعاد انسانی با تاکید بر رضایتمندی ، آموزش کلیه پرسنل صنعت بیمه و توجه به مهارتهای لازم عالی و استراتژیک صنعت
- بررسی مالی با تاکید بر شیوه های مدرن مدیریت ریسک در دنیا در جهت کاهش خسارتهای صنعت ، بررسی همکاری سازمانهای دخیل در امر بیمه وزارت راه ، راهنمایی و رانندگی و ... با صنعت بیمه در جهت کاهش خسارتهای صنعت
- پیشنهاد سرمایه گذاری مطلوب و بهینه در بخش های مختلف بازار شامل سهام ، صادرات و واردات ، ساختمان ، اوراق قرضه و مشارکت

(وابسته به بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران)

۷) شناسایی عوامل موثر بر افزایش ضریب نفوذ بیمه در ایران

بر اساس سند چشم انداز ۲۰ ساله انتظار می‌رود که در انتهای دوره چشم انداز (۱۴۰۴) کشور ما از لحاظ اقتصادی قدرت اول منطقه باشد. بدیهی است که یکی از مهمترین الزامات توسعه اقتصادی تقویت و توسعه امنیت آن و نیز کاهش و کنترل ریسکهای اقتصادی و افزایش بسترهای سرمایه‌گذاری است. ضریب نفوذ بیمه کشور که انتظار می‌رود از وضعیت موجود بهتر و بیشتر شود یکی از کلیدی‌ترین نسبتها و شاخصهای توسعه بیمه در کشور است. تاکنون مطالعات علمی که به صورت مفصل و همه جانبه عوامل موثر بر افزایش ضریب نفوذ بیمه را بررسی نماید، در کشور انجام نگرفته است. در این اولویت درصدد آن هستیم که متغیرها، مولفه‌ها و عواملی که در کشور می‌تواند باعث افزایش ضریب نفوذ بیمه شود شناسایی و مورد کنترل قرار گیرد (از طریق مطالعات میدانی و کتابخانه‌ای داخلی و خارج از کشور) که نهایتاً با اجرا کردن یافته‌های تحقیق شاهد افزایش ضریب نفوذ بیمه کشور شویم.

۸) بررسی توان مالی شرکتهای بیمه و ارائه راهکارهایی برای ارتقاء آن

در این عنوان انتظار می‌رود که الف: مدل‌ها و روش‌های جامع و به‌روز محاسبات میزان توان مالی شرکتهای بیمه شناسایی شود. ب: مدل‌ها و روش‌های نظارتی بر وجود توان مالی شرکتهای متناسب با پوشش‌های بیمه‌ای آنها ارائه شود. ج: راهکارهایی که شرکتهای بتوانند توان مالی خود را افزایش دهند، مطرح شود. نهایتاً راهها و روش‌هایی که نهادهای نظارتی برای جلوگیری از ورشکستگی شرکتهای بیمه‌ای باید رعایت نمایند، مشخص گردد.

۹) بررسی پیامدهای طرح تحول اقتصادی کشور بر صنعت بیمه کشور

با توجه به اهمیت طرح تحول اقتصادی در همه ابعاد زندگی مردم و نیز تاثیری که بر صنعت بیمه دارد این موضوع مطرح شده است. این موضوع درصدد آن است که: ۱- تاثیرات بالقوه و بالفعل طرح تحول اقتصادی کشور بر صنعت بیمه کشور را مشخص نماید. ۲- با توجه به طرح تحول اقتصادی کشور، صنعت بیمه باید چه اقداماتی انجام دهد که بتواند وضعیت بهتری را پیش‌رو داشته باشد. ۳- صنعت بیمه کشور برای انجام بهتر طرح تحول اقتصادی کشور چه اقداماتی را می‌تواند انجام دهد.

۱۰) بررسی روش‌های تقویت و توسعه بیمه‌های اعتباری (credit insurance)

با توجه به اهمیت روز افزون بیمه‌های اعتباری در دنیا و کشور و نیز با توجه به اینکه شرکتهای بیمه‌ای کشور هنوز بصورت مطلوبی در این زمینه فعالیت نداشته‌اند، با ارائه این عنوان انتظار می‌رود که انواع بیمه‌های اعتباری موجود بررسی و محاسن و مزایای آنها شناسایی شوند، نحوه اجرایی کردن این بیمه‌نامه‌ها در کشور مطرح شده، محدودیتها و موانع توسعه آن در کشور مطرح شود و مناسبترین راهکارهای افزایش این نوع بیمه‌نامه‌ها در کشور (با توجه به مطالعات تطبیقی) ارائه شود.

۱۱) روشهای توسعه بیمه‌های اتکایی در کشور:

بیمه‌های اتکایی نقطه اتکاء و پشتیبان فعالیتهای هر شرکت بیمه‌ای است که ریسکهای متعددی را پوشش دهد. متأسفانه برخی مواقع کشور ما را با محدودیتهایی روبرو می‌نمایند که در استفاده از بیمه‌های اتکایی شرکتهای بین‌المللی به مشکل بر می‌خورد. در سالهای اخیر صنعت بیمه کشور در راستای تقویت بیشتر خود و اقتصاد کشور و نیز توسعه استقلال اقتصادی کشور در حوزه بیمه‌های اتکایی اقداماتی انجام داده تا از وابستگی شرکتهای بیمه‌ای به شرکتهای خارجی کاسته شود. در این عنوان انتظار می‌رود که: ۱- نحوه پوشش دادن بیمه‌های اتکایی در داخل کشور بررسی شود ۲- اقدامات داخلی در جهت تقویت بیمه‌های اتکایی داخلی مورد بررسی قرار گیرد. ۳- روش‌های کم اثر کردن محدودیت‌های ایجاد شده در بیمه‌اتکایی بررسی گردد.

۱۲) بررسی راهکارهای افزایش اعتبار و اطمینان مردم نسبت به صنعت بیمه کشور

متأسفانه هنوز بیمه نزد خانواده‌های ایرانی جایگاه مناسب خود را پیدا نکرده و ضریب نفوذ بیمه هنوز به میزان ایده‌آل نرسیده‌است. به نظر می‌رسد که شاید یکی از دلایل این وضعیت این باشد که مردم کشور تاکنون آن اعتبار و اطمینان لازم را به فعالیتهای بیمه‌ای و محاسن و مزایای آن نداشته‌باشند. منظور از ارائه این عنوان آن است که: ۱- میزان اعتبار و اطمینان مردم نسبت به صنعت بیمه کشور شناسایی شود ۲- مهمترین اقدامات و راهکارهای متناسب با شرایط و ویژگی‌های کشور برای افزایش اعتبار و اطمینان مردم نسبت به صنعت بیمه کشور مطرح شود.

رومسلکده بیمه
(وابسته به بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران)